

Imperialismus und 1. Weltkrieg

Emperyalizm ve I. Dünya Savaşı

(Mitte 19. Jh. bis 1918)

(19. yy.in ortasından 1918'e kadar)

1. Kolonialmächte und ihre Politik

1. Sömürgeci güçler ve politikaları

Die Aufteilung Afrikas / Afrika'nın paylaşılması

19. yy.da – ABD'nin koruması sayesinde– çoğu Orta ve Güney Amerika sömürgesi Avrupalı sömürgecilerden bağımsızlıklarını kazanmışlardı. Buna karşın Afrika ve Asya'da devasa topraklar sömürge haline getirildi.

Industrialisierung und Imperialismus / Endüstrileşme ve emperyalizm

Imperialismus / emperyalizm, Industrialisierung / endüstrileşme, Kolonialmächte / sömürgeci güçler, Rohstoffe / hammaddeler – Charles Darwin / Charles Darwin

Avrupalı güçler 15. yy.dan itibaren kendilerinden çok uzaktaki bölgeleri boyundurukları altına alıp buraların idaresini ele geçirdiler ("sömürge"). 19. yy.in sonunda sömürge elde etme uğruna tam bir yarış başladı ("emperyalizm")

■ Hammaddelerin garanti altına alınması: Avrupa'daki hızlı büyüyen endüstriler, deniz aşırı ülkelerden gelen hammaddelere (örneğin kauçuk) giderek daha fazla ihtiyaç duyuyorlardı. Ucuz hammaddelere sahip olup bunları kendi kontrolleri altında tutmak birçok şirkete/devlete, işlenmiş ürünleri ucuz olarak üretme olanağı sağladı. Bu da büyük kazançlar sağlanmasına olanak tanıdı (► M-1).

■ Yeni pazarlar: Ucuz hammaddelerin ithali ile işlenmiş ürünlerin sömürgelere pahalı olarak satılması yeni pazarların açılmasına ve dolayısıyla yeni kazanç olanaklarının doğmasına yol açtı.

■ Milliyetçilik: Japonya ve ABD'nin yanı sıra yeni kurulan ulus devletleri İtalya ve Almanya da, Büyük Britanya ve Fransa'ya karşı yarışa katıldı – böylece yeni sömürgelerin ortaya çıkışı da hızlandı (► M-2).

■ Seçim kampanyaları: Oy hakkının genişletilmesi, siyasi partileri halkın yapacağı tercihe giderek daha bağımlı hale getirdi. Yabancı toprakların ele geçirilmesi çok sayıda seçmen tarafından coşkuyla karşılandı.

■ **Nenne die Gründe für den Imperialismus.**

■ **Emperyalizmin gerekçelerini açıkla.**

■ **Erläutere die Folgen des Imperialismus.**

■ **Emperyalizmin sonuçlarını açıkla.**

Schauplatz Afrika / Olay yeri Afrika

Afrika / Afrika, Forts / forts, Gasperlen / cam boncuklar, Waffen / silahlar – David Livingstone / David Livingstone, Henry Morton Stanley / Henry Morton Stanley

1882 yılına kadar Avrupalı sömürgecilerin etkisi sadece birkaç kıyı bölgesiyle sınırlıydı. Ancak bu durum hızla değişecekti:

■ Önce araştırmacılar kıyılardan uzaktaki topraklara kadar girerek bu bölgeler hakkında bilgi topladılar (► M 3). Onları, halk ile ticaret yapmayı amaçlayan tüccarlar izledi. Daha sonra ticari şirketler çevresi

korunmalı ticaret istasyonları ("forts") kurdular. Onların ardından askerler geldi.

■ Aldatma: Bazı bölgeler yerel kabile reislerinden ya da krallardan cam aynalar, renkli cam boncuklar... karşılığında sözleşmeyle "satın alındı" (► M-4).

■ Silah kullanımı: Yerli halkın direnişi kanlı bir şekilde kırıldı (► M-5).

■ **Beschreibe, wie die Kolonialmächte bei der Unterwerfung Afrikas vorgingen.**

■ **Sömürgeci güçlerin Afrika'yı boyundurukları altına almada nasıl bir yol izlediklerini anlat.**

Die Aufteilung Afrikas Afrika'nın paylaşılması

Industrialisierung und Imperialismus / Endüstrileşme ve emperyalizm

- *Nenne die Gründe für den Imperialismus.*
- *Emperyalizmin gerekçelerini açıkla.*

- *Erläutere die Folgen des Imperialismus.*
- *Emperyalizmin sonuçlarını açıkla.*

Schauplatz Afrika / Olay yeri Afrika

- *Beschreibe, wie die Kolonialmächte bei der Unterwerfung Afrikas vorgingen.*
- *Sömürgeci güçlerin Afrika'yı boyundurukları altına almada nasıl bir yol izlediklerini anlat.*

Die Unterwerfung Nordamerikas, des pazifischen Raums und Asiens Kuzey Amerika'nın, Pasifik bölgesinin ve Asya'nın boyunduruk altına alınışı

Die US-Politik in Amerika und im Pazifik / ABD'nin Amerika ve Pasifik'teki politikası

Alaska / Alaska, James Monroe / James Monroe, Louisiana / Louisiana, Texas / Teksas, USA / ABD

ABD 19. yy.da politik ve ekonomik açıdan bir süper güç haline geldi

■ 1. Aşama – Kuzey Amerika'daki egemenliğin garantiye alınması: ABD güçlerini sistematik olarak arttırdı. Topraklar ya satın alarak (örneğin Louisiana'nın Fransa'dan, Alaska'nın Rusya'dan satın alınması) ya da fethetme yoluyla (örneğin Teksas toprakları elde etmek için Meksika'ya karşı savaş) ABD'nin eline geçti. Doğu-Batı Demiryolu

ülkenin çeşitli bölgelerini hızla birbirine bağlayarak ABD'nin büyük bir devlet olmasını hızlandırdı (► M-1).

■ 2. Aşama – Gücünü dünya çapında arttırması: ABD başkanı James Monroe 1823 yılında Orta Amerika'daki egemenlik haklarını ilan etti. ABD 1854 yılından itibaren Pasifik bölgesinde de güçlenmeye başladı. İlk olarak ticari üslerin kurulmasına girişildi (örneğin Japonya'da, ► M-2).

■ **Beschreibe die Merkmale der US-Politik.**

■ **ABD'nin izlediği siyasetin karakteristik özelliklerini anlat.**

Die Aufteilung Asiens und Chinas / Asya'nın ve Çin'in paylaşılması

China / Çin, Hongkong / Hong Kong, Indien / Hindistan, Indochina / Hindiçini, Japan / Japonya, Russland / Rusya, Transsibirische Eisenbahn / Trans-Sibirya Demiryolu, USA / ABD – Boxeraufstand / Boxer ayaklanması

Asya'da 19. yy.da güçlerin dağılımı değişti:

■ Rusya, Vladivostok kentinin yer aldığı bölgeyi işgal etti. Trans Sibirya Demiryolu'nun yapımı (1891–1904) çok sayıda insanın yeni ele geçirilen topraklara yerleştirilmesine olanak verdi.

■ Japonya 1854 yılında ABD tarafından limanlarını ticarete açmaya zorlandı. Bu gelişmenin ülkede yol açtığı bunalım, 1868 yılından itibaren Prusya'nın örnek alındığı çok sayıda reformun yapılmasına yol açtı (anayasa, ordunun silahlandırılması...). Kuril adalarının (Doğu Asya'da, Japonya'nın kuzeyindeki takım adalar) işgali ile Japonya'nın emperyalist siyaseti başladı (1875). Japon donanmasının Rus donanması karşısındaki zaferi (1905) ile Japonya Doğu Asya'da bir süper güç haline geldi.

■ Çin: 3000 yılı aşkın bir süredir var olan bu imparatorluk, yaklaşık 1840 yılından beri derin bir

ekonomik ve siyasi bir bunalımın içindeydi. Özellikle de küçük çiftçiler büyük bir sıkıntı içinde yaşıyorlardı. Bu dev imparatorluğun zayıflığından ilk yararlanan Britanyalılar oldu. Çin 1842 yılında Hong Kong'u vermek zorunda kaldı (1997'ye kadar Britanya sömürgesi). Diğer sömürgeci güçler de (Fransa, Almanya, Japonya...) aynı yolu izledi (► M-3, M-4). Bu durumun sonuçları çok ağır oldu: Hıristiyan misyonerler Çin toplumunun değerlerini sorgulamaya başladı, ucuza ithal edilen mallar geleneksel zanaatları ve meslekleri yok etti (► M-5). Fakirlik ve halk içindeki toplumsal gerginlikler sonunda bir devrime yol açtı. İmparator tahttan indi, Çin bir cumhuriyet oldu (1911).

■ Hindistan ve Hindiçini: Burada Britanyalılar ve Fransızlar halkı boyundurukları altına aldılar.

■ **Erläutere, welche Mächte um 1900 Asien beherrschten.**

■ **1900 civarında Asya'da hangi güçlerin egemen olduklarını açıkla.**

■ **Erkläre, wie die Kolonialmächte China unter Kontrolle brachten.**

■ **Sömürgeci güçlerin Çin'i nasıl kontrolleri altına aldıklarını açıkla.**

Die Unterwerfung Nordamerikas, des pazifischen Raums und Asiens Kuzey Amerika'nın, Pasifik bölgesinin ve Asya'nın boyunduruk altına alınışı

Die US-Politik in Amerika und im Pazifik / ABD'nin Amerika ve Pasifik'teki politikası

- *Beschreibe die Merkmale der US-Politik.*
- *ABD'nin izlediği siyasetin karakteristik özelliklerini anlat.*

Die Aufteilung Asiens und Chinas / Asya'nın ve Çin'in paylaşılması

- *Erläutere, welche Mächte um 1900 Asien beherrschten.*
- *1900 civarında Asya'da hangi güçlerin egemen olduklarını açıkla.*

- *Erkläre, wie die Kolonialmächte China unter Kontrolle brachten.*
- *Sömürgeci güçlerin Çin'i nasıl kontrollere altına aldıklarını açıkla.*

**Check Up
Kontrol**

Wichtige historische Namen und Begriffe/ Önemli tarihi isimler ve kavramlar

- **Erkläre sie in Stichworten.**
- **Ana başlıklarla açıkla.**

Imperialismus	
Industrialisierung	
Kolonialmächte	
Rohstoffe	
<i>Charles Darwin</i>	
Afrika	
Forts	
Glasperlen	
Waffen	
<i>David Livingstone</i>	
<i>Henry Morton Stanley</i>	
Alaska	
James Monroe	
Lousiana	
Texas	
USA	
China	
Hongkong	
Indien	
Indochina	
Japan	
Russland	
Transsibirische Eisenbahn	
<i>Boxeraufstand</i>	